

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 14 czerwca 2016 roku w sprawie z powództwa S. S. przeciwko A. G. o zapłatę, Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi zasądził od pozwanego na rzecz powodwa kwotę 5.989,55 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 12 września 2014 roku do dnia 14 czerwca 2016 roku, przy czym począwszy od dnia 01 stycznia 2016 roku z ustawowymi odsetkami za opóźnienie oraz kwotę 250 zł tytułem częściowego zwrotu kosztów procesu (pkt. 1); oddalił powództwo w pozostałej części (pkt. 2); nie obciążył pozwanego kosztami procesu w pozostałej części (pkt.3); należność główną z pkt. 1 wyroku rozłożył na 30 miesięcznych rat, w tym pierwsza rata 189,55 zł oraz kolejne w kwotach po 200 zł każda, płatnych do 15-go dnia każdego miesiąca, poczynając od sierpnia 2016 roku z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w wypadku uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat; przyznał i nakazał wypłacić ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi – Widzewa w Łodzi radcy prawnemu M. J. z K. Radcy Prawnego przy ulicy (...) w Ł. kwotę 1.845 zł tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pełnomocnik pozwanego, zaskarżając go w części, tj. w zakresie pkt. 1 i 4. Z. wyrokowi zarzucił:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 5 k.c. w zw. z art. 353 § 1 k.c. przez jego niezastosowanie do ustalonego w sprawie stanu faktycznego, co skutkowało udzieleniem ochrony prawnej działaniu strony powodowej pomimo, że działanie to stanowi czynienie z przysługującego jej prawa użytku, który jest sprzeczny ze społeczno – gospodarczym przeznaczeniem tego prawa oraz z zasadami współżycia społecznego i w efekcie przyjęcie, że powództwo zasługuje na uwzględnienie;

2. naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy, tj. art. 102 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i w efekcie obciążenie pozwanego kosztami procesu w kwocie 250 zł, podczas gdy jego sytuacja materialna i osobista jest bardzo trudna i uzasadnia zastosowanie szczególnej zasady przewidzianej w powołanym przepisie.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty pełnomocnik pozwanego wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części poprzez oddalenie powództwa w całości oraz w części obciążającej pozwanego obowiązkiem częściowego zwrotu kosztów procesu poprzez nieobciążenie pozwanego kosztami procesu za I instancję. Z ostrożności procesowej wniósł o nieobciążenie pozwanego kosztami procesu na podstawie art. 102 k.p.c. Pełnomocnik pozwanego wniósł także o przyznanie od Skarbu Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych, oświadczając, że koszty te nie zostały zapłacone w całości ani w części.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie w całości oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

apelacja nie jest zasadna i podlega oddaleniu.

Zaskarżone orzeczenie należało uznać za prawidłowe, stanowiące wynik właściwej oceny zebranego materiału dowodowego. Przytoczone w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku motywy tej oceny nie wykazują nieprawidłowości w rozumowaniu, błędów logicznych bądź też niezgodności z doświadczeniem życiowym. Z tego względu Sąd Okręgowy podziela poczynione przez Sąd I instancji ustalenia, a w konsekwencji przyjmuje za swoje, uznając za zbędne powielanie ich w treści niniejszego uzasadnienia.

Nie można zgodzić się z twierdzeniem prezentowanym u podstaw wniosku apelacji, by w sprawie doszło do naruszenia przepisu art. 5 k.c. poprzez jego niezastosowanie. Przepis ten ustanawia zakaz korzystania z praw podmiotowych sprzecznie ze społeczno – gospodarczym przeznaczeniem prawa lub zasadami współżycia społecznego. Dyrektywa

powszechnego respektowania zasad współżycia społecznego, nie budzi wątpliwości w doktrynie i judykaturze. Klauzula ta ma jednak szczególny charakter; przełamując zasadę, że wszystkie prawa podmiotowe korzystają z ochrony prawnej, toteż jej zastosowanie musi być uzasadnione okolicznościami rażącymi i nieakceptowanymi (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 kwietnia 2011 roku, II CSK 438/12).

Zdaniem Sądu Okręgowego Sąd I instancji słusznie zważył, iż podniesiony przez pozwanego zarzut naruszenia zasad współżycia społecznego tj. art. 5 k.c. nie zasługuje na uwzględnienie. Oparty ona został jedynie na złej sytuacji finansowej pozwanego. Tymczasem niekorzystna sytuacja finansowa pozwanego nie może stanowić przesłanki usprawiedliwiającej oddalenie powództwa. Z istoty swojej domaganie się należnego odszkodowania z tytułu bezumownego korzystania z lokalu mieszkalnego nie może być uważane za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Sama zaś zła sytuacja finansowa strony pozwanej nie może stanowić podstawy do oddalenia powództwa w oparciu o zasady współżycia społecznego.

W świetle okoliczności przedmiotowej sprawy oraz w kontekście podniesionego zarzutu podkreślenia wymaga, iż na naruszenie zasad współżycia społecznego nie może powoływać się ten, kto sam je narusza (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2013 r., II CSK 632/12, LEX nr 1353432). Pozwany nie płacąc należności z tytułu umowy najmu

przedmiotowego lokalu swoim zachowaniem sam naruszył prawo oraz zasady współżycia społecznego, a tym samym nie może korzystać z ochrony przewidzianej w powołanym przepisie. Jednocześnie przypomnieć należy, że strona, która usiłuje wywieść skutki prawne wynikające z treści art. 5 k.c., zgodnie ze spoczywającym na niej ciężarem dowodu, powinna wskazać jaką przyjętą w społeczeństwie zasadę współżycia społecznego naruszył przeciwnik swym postępowaniem (por. wyrok Sądu Najwyższego z 7 maja 2003 r., sygn. IV CKN 120/01, LEX nr 141394). Tymczasem argumentacja apelacji taki zarzutów nie zawiera. Wbrew stanowisku apelującego z akt sprawy nie wynika również, by pozwany przed wszczęciem postępowania podejmował próby zmierzające do poprawy jego sytuacji finansowej. Sąd miał również na uwadze fakt, że pozwany dysponuje orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, niemniej jednak z załączonego orzeczenia wynika, iż może on pracować na stanowisku przystosowanym. Z akt sprawy nie wynika również, by podjął on próby ugodowego załatwienia sporu, jak również nie wniósł o rozłożenie mu zadłużenia na raty. Był przy tym informowany, że istnieje taka możliwość, a także ubiegania się o dodatek mieszkaniowy oraz o pomoc w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej, czy też zamiany mieszkania z najemcą, który zobowiąże się do pokrycia zaległości czynszowych. Z możliwości tych jednak nie skorzystał.

Niezasadny jest również zarzut naruszenia art. 102 k.p.c. Należy pamiętać, że zgodnie z wyrażoną w art. 102 k.p.c. zasadą słuszności, Sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami, gdy zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony. Przepis ten stanowi wyjątek od zasady odpowiedzialności za wynik sprawy i jest rozwiązaniem szczególnym. Ustawodawca w treści tego przepisu nie określił kryteriów, którymi Sąd winien się kierować dokonując oceny czy zachodzi "wypadek szczególnie uzasadniony". W orzecznictwie sądowym i doktrynie ugruntowane jest jednak stanowisko, że do kręgu "wypadków szczególnie uzasadnionych" należą zarówno okoliczności związane z samym przebiegiem procesu, jak i leżące na zewnątrz (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 1974 r., sygn. akt II CZ 223/73). Wskazać również należy, że niewystarczające jest powoływanie się jedynie na trudną sytuację finansową, nawet jeśli była podstawą zwolnienia od kosztów sądowych i ustanowienia pełnomocnika z urzędu. Sama sytuacja ekonomiczna strony przegrywającej, nawet tak niekorzystna, że strona bez uszczerbku dla utrzymania własnego i członków rodziny nie byłaby w stanie ponieść kosztów, nie stanowi dostatecznej podstawy zwolnienia - na podstawie art. 102 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 2013 r., sygn. akt III CZ 75/12). Ocena sądu, czy zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony, o którym mowa w art. 102 k.p.c., ma charakter dyskrecyjny i jest oparta na swobodnym uznaniu, kształtowanym własnym przekonaniem oraz oceną okoliczności rozpoznawanej sprawy, w związku z czym w zasadzie nie podlega kontroli instancyjnej i może być podważona przez sąd odwoławczy tylko wtedy, gdy jest rażąco niesprawiedliwa. Ingerencja w to uprawnienie jurysdykcyjne, w ramach rozpoznawania środka zaskarżenia, może być usprawiedliwiona jedynie

w razie stwierdzenia, że dokonana w zaskarżonym postanowieniu ocena jest dowolna, oczywiście pozbawiona uzasadnionych podstaw (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2012 r., sygn. akt III CZ 10/12).

Przenosząc powyższe rozważania prawne na stan istniejący w przedmiotowej sprawie, Sąd Rejonowy słusznie uznał, że po stronie pozwanego nie wystąpiły tego rodzaju okoliczności, które przemawiały za odstąpieniem w całości od obciążenia go kosztami postępowania.

Reasumując, powyżej przedstawiony stan rzeczy, prowadzi do wniosku, że apelacja wniesiona przez pozwanego stanowi jedynie polemikę z prawidłowym rozstrzygnięciem Sądu I Instancji.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

Na podstawie art. 102 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. Sąd nie obciążył apelującego kosztami procesu, uznając, iż jego wyjątkowo trudna sytuacja osobista i majątkowa w pełni uzasadnia takie rozstrzygnięcia.

Zważywszy, że w toku postępowania drugoinstancyjnego pozwany korzystał z przyznanej z urzędu pomocy (...) Sąd Okręgowy przyznał i nakazał wypłacić na rzecz ustanowionego z urzędu pełnomocnika ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi – Widzewa w Łodzi kwotę 1.476 zł, obejmującą podatek VAT w wysokości 23% - § 8 pkt. 4 w zw. z § 16 ust. 1 pkt. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie podnoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. 2015. 1805 z późn. zm.)